

Kiss Anna

Hogy a mű megálljon az időben

Aki versírásba fog, vagy más művészetet művel, mind az időre bízta dolgait. Kimondani is ijesztő. És mégis jó, hogy így van.

Hagyni, hogy idővel maguk a művek vívják ki méltó helyüket.

Az alkotó ember dolga, tudjuk, nem a siker, hanem a tisztánlátás, szabadnak maradni, és a Mű, ami mindezt magán viseli, hogy ha lehet, élni segítsen. Az Életmű, ahogy mondani szokás.

Vehetjük mindezt tágabb értelemben, hisz Bolyai új matematikája, a C-vitamin, a gyermekágyi láz megállítása, sőt a gyermek tisztességre felnevelése, a művességek ugyezt jelentik a világnak.

A folyóiratok szerkesztőségének fáradozása, szellemisége, írásaik is ugyanazt olvasóik számára. Kapcsolódván így a mindennapi életbe, a művészet szolgáltatán túli hatásuk sem lebecsülendő. Ettől tart a politika zord vagy bizonytalan időkbén. Kezemben az a bizonyos 1980-as februári szám, illetve, amit közölni hagytak belőle. Nem tűnik csonkának. (Hagyjuk most, hogy kik írtunk alá és miért – tiltakozva ezzel kapcsolatban.) Dicsérjük azt, ami maradt, hogy bármennyit letilthattak volna belőle, a maradék maradt volna ugyanolyan súlyú. És a többi szám is. Tartalmát, a legnagyobb nevek súlyát mérve is, hogy szinte behorpad alattuk a föld. Tóth Menyhért, Kondor Béla. Veres Péter. Tornai József hozzá írt verssorai, majd idézve a Duinói elégiákból a Forrás Galéria megnyitóján: „Eljött a sok. Rendezzük, szétesik, / újrarendezzük, s mi is szétesünk.” Baljós sorok, mik nem látszanak elévülni.

Ugyanakkor, ha ijesztő is az időre hagyatkozni, az idő választja el a valót a valótlantól. Ahogy az eltitkolt dolgokat napfényre hozza, elszakított népcsoportjaink sorsát, a minden-napok képtelenségeit.

A *Forrás* szerkesztői e képtelenségek között is bensőjüktől vezérelve tették a dolgukat. Mindig volt kihez támasztani a hátukat, de a sarat nekik kellett állniuk, élő s már holt szerkesztő barátaim bátorsága ma is megérint. Az egész mögött derengő alföldi táj, Kodály-alak, Gulyás karnagy úr alakja, Bartóké. Hogy a tiszta forrás szent, hát tisztán is kell tartanunk.

Ilyen gondolatokat ébresztenek a kezemben tartott, egymásra forgó lapok. S ennyit a „provincializmusról” is, ha már ünnepelem emlékezünk.